

Vård för utsatta grupper

Maj 2026

Agenda

- Inledning Etiskt forum
- Kunskapscentrum för jämlik vård (KJV)
- Räddningsmissionen

PAUS

- Röda Korsets vårdförmedling i Göteborg
- Flyktingbarnmottagningen
- Sjukhusjurist

Syfte

Att erbjuda personer som vistas i Sverige, utan tillstånd, hälso-och sjukvård. Bakgrund I lag **(2008:344)** om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. och lag **(2013:407)** om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd regleras regionernas skyldigheter.

Lag 2013: 407

Gömnda/papperslösa/tillståndslösa vuxna
ges rätt till

Vård som inte kan anstå

Mödrahälsovård

Preventivmedelsrådgivning och vård vid abort

Kostnadsfri vård enligt Smittskyddslagen

Läkemedel som skrivs ut för vårdtillfället

Utöver akut vård omfattas exempelvis vård

- där en måttlig fördröjning kan innebära allvarliga följder för patienten
- som kan motverka ett mer allvarligt sjukdomstillstånd
- för att undvika mer omfattande vård och behandling
- för att minska användningen av mer resurskrävande akuta behandlingsåtgärder
- som är följdinsatser till vård som givits, inklusive psykiatrisk vård

Förskrivaren verifierar att patienten kan få subvention enligt lagen och påtecknar pappersreceptet "UTill - subventioneras av VGR".

E-recept till namngivet apotek, ge patient någon form av papper att ta med till apoteket.

Egenavgift tas ut av apoteken och resterande belopp vidarefaktureras regionen.

[Regionsubventioner](#)

”Papperslösa/tillståndslösa” personer under 18 år ges dessutom rätt till

- Fullständig vård inklusive läkemedel på recept
- Regelbunden fullständig tandvård

Vård av asylsökande och personer utan tillstånd/papperslösa - Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Startsida / Vård / Vård av asylsökande och personer utan tillstånd/papperslösa / Vård av asyl- och papperslösa

Vård av asylsökande och personer utan tillstånd/papperslösa

SU-rutin: Gömda och papperslösa - Hälso- och sjukvård till personer som vistas i Sverige utan tillstånd →

Sjukhuset har en skyldighet att erbjuda hälso- och sjukvård till asylsökande och personer utan nödvändiga tillstånd. Sjukhuset får full ersättning för denna vård och kostnaden belastar inte den enskilda verksamheten.

Vilken vård ska erbjudas?	Vårdgivarwebben → På vårdgivarwebben finns reglerna regler och praktisk information till dig som möter asylsökande och personer utan tillstånd i vården.
Vilka ska erbjudas vård?	
Vård som inte kan anstå	Mer information på vårt intranät → Vård av personer till Sverige → SU-rutin: Gömda och papperslösa - Hälso- och sjukvård till personer som vistas i Sverige utan tillstånd
Receptförskrivning	
LMA-kort	Mer information hos andra [[Hälsa och sjukvård till asylsökande och andra migranter i Göteborgsregionen]] [[Vård av asylsökande och andra migranter utan papperslösa i Göteborgsregionen]] [[Vård av personer till andra länder i SVE]] [[Döda till vårdcentraler - Hälsa och sjukvård]] → Kontaktpersoner för anhöriga till vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen
Toik	För patienter [[Hälsa och sjukvård till asylsökande i Migrationenheten]] [[Vård för papperslösa och andra migranter i Røde Korset]] [[Vården till barnfamiljer i Røde Korset]]
Fakturering och patientavgifter	
Samordnad planering med kommun och primärvård - SAMSA	
Handbok reception Vårdgivarwebben	
Patientinformation på andra språk	
Hälsoundersökning via primärvården	Cecilia Lundmark Ett forum, kvalitetsstrategiska avdelningen [[Telefonnummer]] Mobil: 076 - 118 18 11 [[E-post]] cecilia.lundmark@vggregion.se
Kompetens och utbildningar	
Utlåtanden från Ethiska rådet	
Lagar	Sarah Nilsson Kvalitetsstrategiska avdelningen [[Telefonnummer]] Mobil: 076 - 008 06 77 [[E-post]] sarah.nilsson@vggregion.se
	Övrig kontakt [[Vårdförmedling i Göteborg i Røde Korset]] Erbjuder hjälp och stöd till vårdcentraler känd papperslösa och migranter.

Kunskapscentrum för jämlik vård

Vård för utsatta grupper

2026-05-06

Kunskapscentrum för jämlik vård (KJV) finns
för att vården ska ges på lika villkor.

Vi identifierar och uppmärksammar omotiverade
skillnader inom hälso- och sjukvården och gör något åt dem.

Det gör vi genom strategiskt stöd, kunskapshöjande insatser
och verksamhetsnära utvecklingsarbete.

Regional samordnare för migrationsfrågor i vården i VGR

Juridisk status

- Asylsökande
- Flykting från Ukraina
- Kvotflykting
- Person som lever i Sverige utan giltiga tillstånd –
"papperslös"
- EU-migrant

Utgå från patientens egna uppgifter om juridisk status

Sekretess gäller på samma sätt som för övriga patienter. Även mot andra myndigheter som Migrationsverket och Polismyndigheten

Rätten till vård och vård som inte kan anstå

Rätten till vård för asylsökande, flyktingar från Ukraina och personer utan tillstånd

- **Barn har rätt till samma vård och tandvård som folkbokförda barn**
- Mödrahälsovård: vård vid abort, vård vid förlossning och preventivmedelsrådgivning
- Vård som inte kan anstå
- Akut sjukvård
- Hälsoundersökning

- Vård och åtgärder enligt Smittskyddslagen
- Akut tandvård och tandvård som inte kan anstå
- Läkemedel som ingår i läkemedelsförmånen
- Sjukresor
- Tolk
- Rehabilitering
- Hjälpmedel

Vård som inte kan anstå är vård:

- Där en måttlig fördröjning kan innebära allvarliga följder för patienten
- Som kan motverka ett mer allvarligt sjukdomstillstånd
- Vård för att undvika mer omfattande vård och behandling
- Vård för att minska användningen av mer resurskrävande akuta behandlingsåtgärder
- Vård som är följdinsatser till vård som givits
- Det som behövs som följd av annan vård

**Avgörs i varje enskilt fall och behandlas
inom den ordinarie vårdkedjan**

- Bedöm behov, inte person!

Ekonomisk ersättning

Verksamheter får ersättning för vård till asylsökande och personer utan nödvändiga tillstånd

Receptförskrivning för flyktingar från Ukraina

- Ange "Flykting från Ukraina" eller " under LMA-migrationsverket" på pappersrecept eller e-recept.
- Skickas till ett **angivet apotek**, inte nationella e-receptbrevlådan.

Receptförskrivning för personer utan giltiga tillstånd

- Pappersrecept: ange födelsenummer och namn
- E-recept: ange födelsenummer och kön
- Receptet märks med: "UTill – subventioneras av VGR" och
- Skickas till ett **angivet apotek**, inte nationella e-receptbrevlådan

Receptförskrivning för asylsökande med LMA-kort

- Ange födelsedatum och kön
- Receptet måste sändas till ett **angivet apotek**, inte till nationella e-receptbrevlådan
- Egenavgiften är max 50 kr per uthämtning

Läkemedel och recept

Egenavgiften är max 50 kr per uthämtning

Gäller läkemedel:

- som skrivits ut vid samma tillfälle
- av samma förskrivare
- för högst 3 månaders behandling

Person som är avregistrerad som försvunnen hos Skatteverket

- En person som Skatteverket bedömer har en okänd bosättning men som vistas i Sverige, kan bli avregistrerad från folkbokföringen som försvunnen.
- Innebär bland annat att personen förlorar rätten till subventionerad vård och subventionerade läkemedel
- Krånglig och lång process att bli folkbokförd igen

Innehållsförteckning

- 1. Juridisk status
- 2. Vilken vård har asylsökande, tillståndslösa och flyktingar från Ukraina rätt till?
- 3. Förskriva recept
- 4. Reservnummer
- 5. Att använda tolk
- 6. Möta tortyröverlevare
- 7. Stöd, utbildning och kontakt

Migration påverkar hälsan

Migration är en faktor som kan påverka hälsan, men på olika sätt och i olika omfattning beroende på individ, födelseland, migrationsorsak och hur migrationen har gått till.

Jämlik vård

Allt en person har varit med om före, under och efter migrationen kan ha betydelse för hälsan. Därför kan det vara viktigt för vårdens medarbetare att ta reda på hur migrationen påverkat patienten. Det är viktigt för att kunna ge en jämlik vård där bemötande, vård och behandling ges till alla på lika villkor.

Tolk

Du har rätt till tolk när du söker vård. Det kostar inget extra. Visa för personalen vilket språk du talar och vänta medan de ringer efter en tolk.

Albanska Përkthyes

Ti ke të drejtë për një përkthyes kur kërkon shërbim mjekësor. Nuk kushton asgjë shtesë. Tregoj personelit se cilin gjuhë flet dhe prit derisa ata të thërrasin një përkthyes.

Amhariska

ቱርጅማኝ፡

ሀክምናዊ አገልግሎት ስትፈልግ ቱርጅማኝ የማግኘት መሰል አለህ። ለአገልግሎቱ የሚከፈል ገንዘብ የለም። በነጻ ነው የሚሰጠው። ለሰራተኞቹ ምን ቋንቋ እንደምትናገር ንገራቸውና፡ ደውለው እስኪ ጠይቁ ድረስ ጠብቃቸው።

Arabiska

مُترجم

لديك الحق في الحصول على مترجم عند طلب الرعاية الطبية. دون أي تكلفة إضافية. أظهر للموظفين اللغة التي تتحدثها وانتظر بينما يتصلون بمترجم.

Romska arli Tumači

Tu isitu pravo ko tumači keda ka rode pomoč sastipaske. Na koštini ništo ekstra. Sikav e personaleske savi čhib tu kerea lafi hem adžiker džikote ola javinenape ko jek tumači.

Armeniska

Kurmanji Wergêr

Dema pêwistiya te bi tedawiyê hebe mafê te heye ku tu ji xwe re wergêr bixwazî. Ew xizmetekî beleş e. Ji xebatkaran re bîne ziman ka tu bi kîjan zimanî diaxifî û li bendê bimîne heya ku wan bi wergêrekî re pêywendî danîn.

Romska lovari Tolmači

Ši tut pravo te rodes tolmači kana rodes sastiaripe. Či pučis kanči. Pen ferik le maušenge so keren buči kotse pe soski šib vobis thaj žukar žipon von zvonin pala jekh tolmači.

Pashto

ترجمان

کله چې تاسو د پاملرنې خدمات غواړئ نو ستاسو حق دی چې تاسو ته یو ترجمان درکول شي. ترجمان باندې هیڅ کوم اضافی لګښت نه راځي. کارمندانو ته دا پښکاره کړئ چې تاسو په کومه ژبه خبرې کوئ او بیا ځنډ وباسئ ترڅو کارمندان ستاسو لپاره ترجمان ته زنگ ووهي.

Persiska

مترجم شفاهی

شما هنگام دریافت مراقبت های درمانی حق دارید مترجم شفاهی داشته باشید. این کار هیچ هزینه اضافی ندارد. به کارکنان بگویید که به چه زبانی صحبت می کنید و بعد منتظر بمانید تا آنان برای یافتن مترجم شفاهی مناسب تماس، های، لای م را بگیرند.

Thai

คำแปลภาษา

ถ้าคุณมีสิทธิที่จะขอคำแปลภาษาได้เมื่อท่านมาเข้ารับบริการรักษาทางการแพทย์ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม โปรดแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบ ว่าท่านพูดภาษาใด จากนั้นให้รอในระหว่างที่เจ้าหน้าที่โทรตามล่า

Tigrinska

አስተርጓሚ

ክንክን ክትደለ ክለኻ አስተርጓሚ ክትረክብ መሰል አለክ። ተወሳኺ ክኸፈል ሞገ የብሉን። ነቶም ሰራተኞቻችን እንታይ ዓይነት ቋንቋ ከም እትዛረብ ኣርእዮም ማለት ንገሮም እሞ አስተርጓሚ ክሳዕ ዝጽውዑ ክኣ ተጸብ።

Turkiska

Çevirmen

Sağlık hizmeti almak için başvurduğunuz zaman çevirmen isteme hakkına sahipsiniz. Bunun için fazladan bir ücret alınmaz. Çalışanlara hangi dili konuştuğunuzu belirtin. Onlar çevirmeni ararken siz lütfen bekleyin.

Ukrainska

Перекладач

Ви маєте право на послуги перекладача, коли звертаєтесь за медичною допомогою. За це не стягується додаткова плата. Покажіть персоналу, якою мовою ви розмовляєте, і зачекайте, поки вони зателефонують перекладачу.

Frågor?

Tack för att ni lyssnat!

sara.tedsjo@vgregion.se

Länkar för information och vidare läsning

- [Asylsökande och personer utan tillstånd - Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen](#)
- [Patientavgifter - Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen](#)
- [Receptförskrivning till kvotflyktingar.pdf](#)
- [Lathund om rätten till vård för asylsökande, tillståndslösa och ukrainska flyktingar.](#)
- [Rutin vid hälso- och sjukvård i hemmet till asylsökande och personer som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd](#)
- [Digitala föreläsningar - Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen](#)
- [Webbinarier för dig som möter personer som flytt från krig - Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen](#)
- [Jämlik vård - Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen](#)

Räddningsmissionen

Räddningsmissionen

- Idéburen organisation i Göteborg
- Lokalt socialt arbete
- Fokus på människor i utsatthet

Socialt center

Social inkludering och migration

- Målgrupp: utsatta EU-medborgare & papperslösa
- Frukost, dusch, tvätt & kläder
- Rådgivning, stöd & myndighetskontakt

Räddningsmissionen

Mötet med vården

- Praktisk vägledning: var, när, hur
  - Språkstöd (rumänska)
- Förklarar skillnader mellan vårdsystem
  - Stöd i vårdkontakter
- Ofta följer vi med till vårdbesök

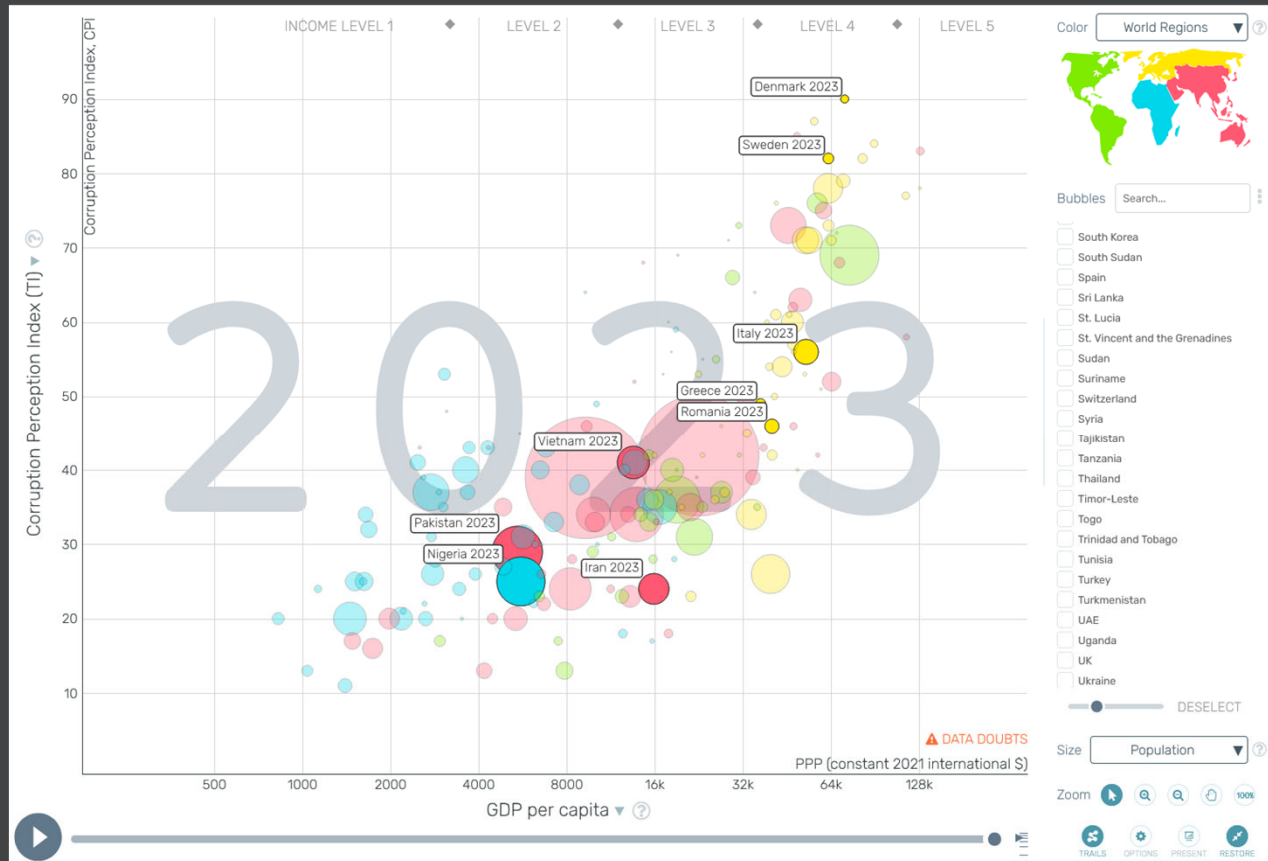
Räddningsmissionen

Tidigare erfarenheter → Förförståelse

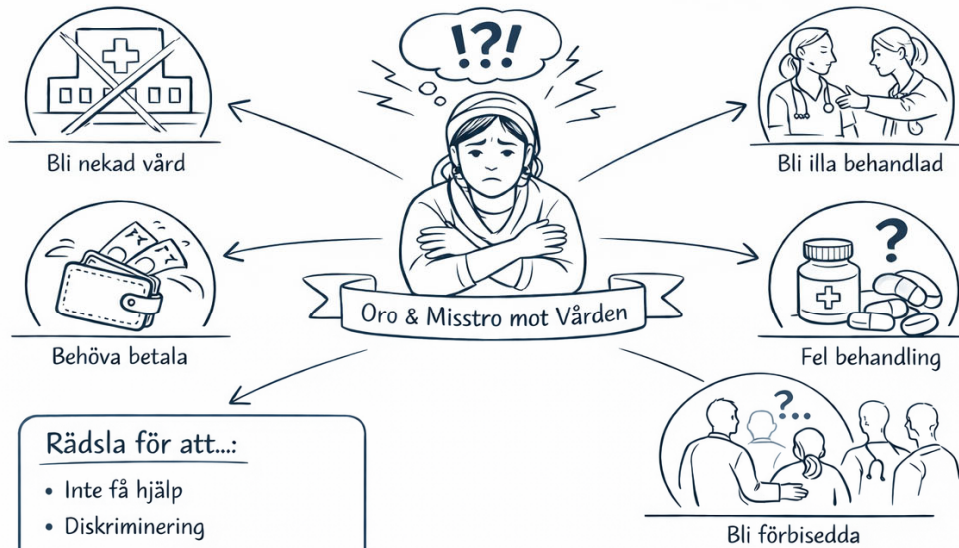
- **Diskriminering:** omfattande diskriminering, prioriteras bort, våld, hot och misstänkliggörande - påverkar tilliten till vården
- **Begränsad tillgång till vård:** ingen allmän sjukförsäkring i hemlandet, saknar medel för sjukförsäkring i hemlandet, ej EU-kort, romer extra utsatta
- **Avsaknad av kunskap:** analfabetism, ingen svenska, okunskap om svenskt sjukvårdssystem, saknar förståelse & kunskap om det som anses "normalt" och är förväntad kunskap i Sverige
- **Korruption i hemländer:** sidobetalningar inom sjukvården - vård kopplad till pengar & kontakter = skapar rädsla och osäkerhet

Korruption

Tidigare erfarenheter av diskriminering, korrupktion och okunskap...

...påverkar vårdbesöket i Sverige

Rädsla för att...:

- Inte få hjälp
- Diskriminering
- Fel behandling
- Kostar pengar som man inte har

Våra besökare vill att ni ska veta
**hur mycket det betyder för dem att de blir
behandlade med respekt och blir tagna på
allvar av den svenska sjukvården**

Vad vi vill skicka med er :

- **Platstolk eller bra utrustning!**
- **Skriftlig överlämning:** skriv alltid ner vad som hänt, även om tolk använts. Patienten kan ofta inte ta in allt i stunden, men vi kan hjälpa dem efteråt om vi har det på papper
- **Status "Utan nödvändiga tillstånd":** se till att administrativ personal vet vad det är & hur man hanterar det i systemen
- **Nyfikenhet & bemötande:** fråga på olika sätt, försök se bakgrunden & fråga igen & ett empatiskt bemötande & visad välvilja gör stor skillnad

Vårdförmedling Västra Götaland

- ett samarbete mellan Svenska Röda Korset,
Rosengrenska Stiftelsen och Västra
Götalandsregionen

Matilda Persson

Stina Nydén

specialistsjuksköterskor inom infektionssjukvård

2026-05-06 En eftermiddag om vård för utsatta grupper

**En jämlik tillgång till vård
efter medicinska behov
oavsett juridisk status**

Röda Korsets Vårdförmedling i Göteborg är en del av Vårdförmedling Västra Götaland. Ett partnerskap mellan Svenska Röda Korset, Rosengrenska Stiftelsen och Västra Götalandsregionen.

Ett IOP – är en partnerskapsmodell mellan den offentliga sektorn och ideella organisationer.
Ett avtal om att arbeta tillsammans med målet att uppnå ett gemensamt samhällsmål.

Ny mottagning i Göteborg öppnar mars 2025

24 mars 2025 öppnar vi en ny mottagning i Göteborg, ett samarbete mellan Svenska Röda Korset, Rosengrenska Stiftelsen och Västra Götalandsregionen.

Vår mottagning på Rullagergatan 6B

Skanna QR eller
använd länken för att
ansluta

<https://forms.office.com/e/2xx9RXMFya>

 Kopiera länk

0 svar har skickats

Vem är papperslös?

Papperslös Inte papperslös

EU-medborgare utan försäkringskort som levt som hemlös i Sverige i 2 mån.

Kvinna som sökt asyl och som fått avslag på sin asylansökan.

Man som sökt asyl och fått avslag och som överklagat avslaget.

Barn som fötts i Sverige av papperslösa föräldrar.

Den som inte har pass eller id-kort.

0 svar har skickats

Skanna QR
eller använd
länken för att
ansluta

<https://forms.office.com/e/2xx9R>
XMFya

Kopiera länk

Vem är papperslös?

EU-medborgare utan försäkringskort
som levt som hemlös i Sverige i 2 mån.

Kvinna som sökt asyl och som fått avslag
på sin asylansökan.

Man som sökt asyl och fått avslag och
som överklagat avslaget.

Barn som fötts i Sverige av papperslösa
föräldrar.

Den som inte har pass eller id-kort.

TURIST

ASYLSÖKANDE

EN SOM INTE HAR PASS ELLER ID-KORT

100%

0%

100%

1 av 1

Vem är papperslös?

- Betecknar människor - i alla åldrar - som vistas, arbetar eller studerar i Sverige utan giltiga tillstånd.
  - Personer som kommit till Sverige utan tillstånd.
  - Personer som kommit till Sverige lagligt och sedan förlorat tillståndet att stanna kvar.
  - Asylsökande som väljer att stanna i Sverige trots avslag på ansökan.
  - Turister och EU-migranter som stannar över 90 dagar.
  - Dynamiskt begrepp
- Papperslös är inte detsamma som att sakna giltigt pass eller id-handlingar.
  - Det går inte att med något intyg att bevisa att en person är papperslös.

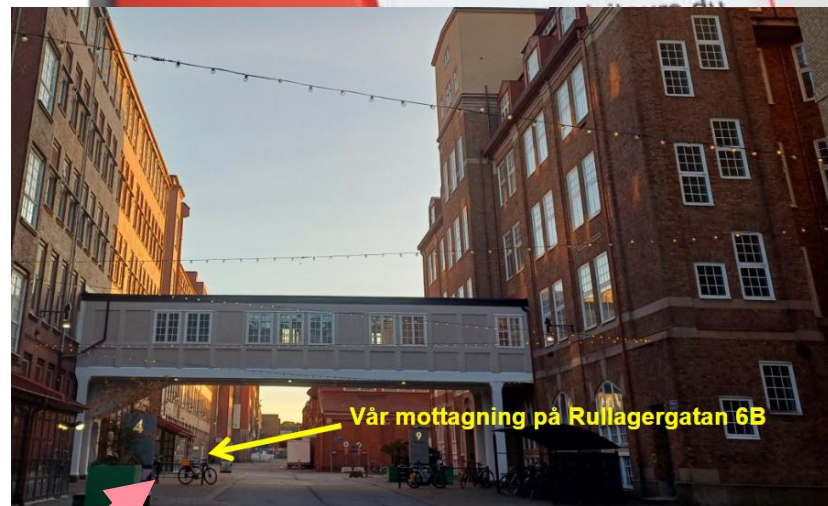

Vad gör Vårdförmedlingen?

SRK vårdförmedling kan ge stöd och råd till papperslösa och andra migranter som faller utanför samhällets skyddsnät.

- Hänvisning och kontakt in i den ordinarie sjukvården.
- Stöd för den som möter hinder i kontakt med vården.
- Stöd till vårdgivare som kommer i kontakt med ovan nämnda patientgrupper.
- Förmedling av kontakt med socionom för frågor som rör socialt stöd.

Drop in-mottagning tis-tors
Nationell telefonrådgivning mån - fre

Nationell telefonrådgivning, mån-fre, kl 9-12

020-21 10 00

Sms: 0723 - 49 98 08.

papperslos@redcross.se

Rullagergatan, Göteborg
RFSL Newcomers, Göteborg
Rosengrenska, Göteborg
Mat- och kläduddelning, Bergsjön
Kyrkornas Flyktingrådgivning, Borås
Röda Korsets Hus, Vänersborg
Restad gård, Vänersborg

Ett krångligt patientärendande som vi har jobbat med.

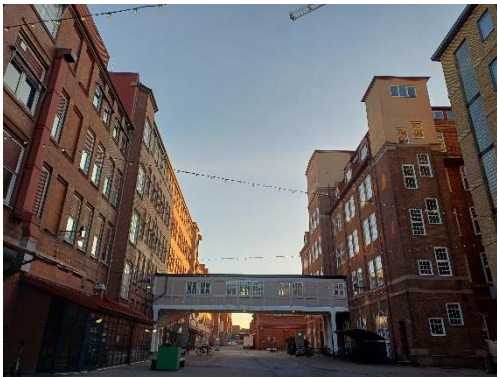

- Karim, 57 år. Papperslös.
- Ensamboende. Har en 10-årig dotter som han ej har vårdnad om.
- Rökare, KOL
- Lungcancer
- Försämras. O2 i hemmet.
- Rullator

Receptförskrivning

- Karim ska under våren hämta ut recept, bla. kortison samt inhalationer
- Får besked på apoteket att det kostar ca 575 kronor
- Ringer själv onkologimottagning som meddelar läkare
- Karim går åter till apoteket
- Ringer VF
- VF ringer onkologimottagning för att meddela läkare – enl. ssk "allt är ordnat"
- Karim går åter till apoteket
- Ringer VF
- VF ringer onkologimottagning och meddelar läkare
- Karim går ut en fjärde gång till apoteket – får ut mediciner för 50 kronor

50
kr!

575 kr

Varför är det så svårt med recept?

Recept

För receptförskrivna läkemedel ska personer som vistas i Sverige utan tillstånd betala avgift med högst 50 kronor.

- Personer som vistas i Sverige utan tillstånd (s.k. papperslösa)
Pappersrecept kan användas alternativt E-recept.
Födelsnummer och namn (alt. initialer) anges. Skriv "UTill - subventioneras av VGR" på receptet. Födelsnummer och kön ska anges. Receptet måste sändas till ett angivet apotek, inte till nationella e-receptbrevlådan.
- Asylsökande med LMA-kort (LMA = Lag om mottagande av asylsökande)
E-recept kan skrivas. Födelsnummer och kön ska anges. Receptet måste sändas till ett angivet apotek inte till nationella e-receptbrevlådan.
- Flykting från Ukraina, i doseringsfältet på receptblankett eller e-recept anges "Flykting från Ukraina".

Gömnda och papperslösa - Hälso- och sjukvård till personer som vistas i Sverige utan tillstånd

Det visste inte vi!

Utan kod → patienten blir självbetalande
Med kod → 50 kr

- Karim försämras. Blir inlagd på Medicinavd.
- Lungembolier påvisas.
- Avslutar kurativ behandling, övergår till palliativ behandling.
- Behöver nu 10 l O₂ i vila, 12 l O₂ vid aktivitet.
- Kan knappt gå till toaletten. Svårigheter att klara ADL.
- Beräknas ha 3 max 6 mån kvar att leva.
- Är medicinskt färdigbehandlad och hemgång börjar planeras.

0 svar har skickats

Har Karim rätt till trygghetslarm och hemtjänstinsatser för hjälp med stöttning med ADL?

Skanna QR eller använd länken för att ansluta

<https://forms.office.com/e/5gZ9WEZfTa>

 Kopiera länk

JA

NEJ

Treemap

Bar

1 av 1

- JA och NEJ
- HT regleras enligt Socialtjänstlagen och det som ingår under SoL har papperslösa svårt att få tillgång till.
- De har rätt till HSV och ASIH för det går under Hälso- och sjukvårdslagen.
- Som lagstiftningen ser ut nu kan man ansöka och kommunen kan godkänna att patienten får HT, men de har ingen skyldighet att göra det.

Fortsättning Karim

- Sjukhuset kallar till VPL
- Nekas att ansöka hemtjänst
- SSK tar kontakt med VF
- Socialjuridiska jurister RK kontaktas
- Blir hemlös
- Nekas hjälp med boende
- Syrgas elkontakt
- "vem av oss ska köra ner honom till entrén"
- VF har diskussion med KJV

Avslutning Karim

- VUT-ansökan
- Besked om TUT 1 år
- Skriver under beslutet
- Avlider 2 dagar senare

Får jag lov att berätta om dig och din tid på sjukhuset när jag är ute och föreläser om vård för papperslösa? Jag berättar i så fall så att man inte förstår att det är du! Utan så att det blir en berättelse om hur svårt det kan bli för någon som är i din situation.

Ja det får du göra

10:16

Tack [redacted]!
Finns det något du vill hälsa eller framföra till vårdpersonal och studenter? Som jag kan framföra när jag föreläser och berättar om ditt ärende.

11:24

De som jobbar på golvet de är fantastiska .
Jag kan säga gud välsigna de

20:02

Bra. Det ska jag framföra!

Tack för att ni har lyssnat!

matilda.persson@redcross.se
stina.nyden@redcross.se

Nationell telefonrådgivning, mån-fre, kl 9-12

020-21 10 00

Sms: 0723 - 49 98 08.

papperslos@redcross.se

Drop in-mottagning, tis-tors, kl 9-16

Besöksadress:
Rullagergatan 6B

Flyktingbarnmottagnigen

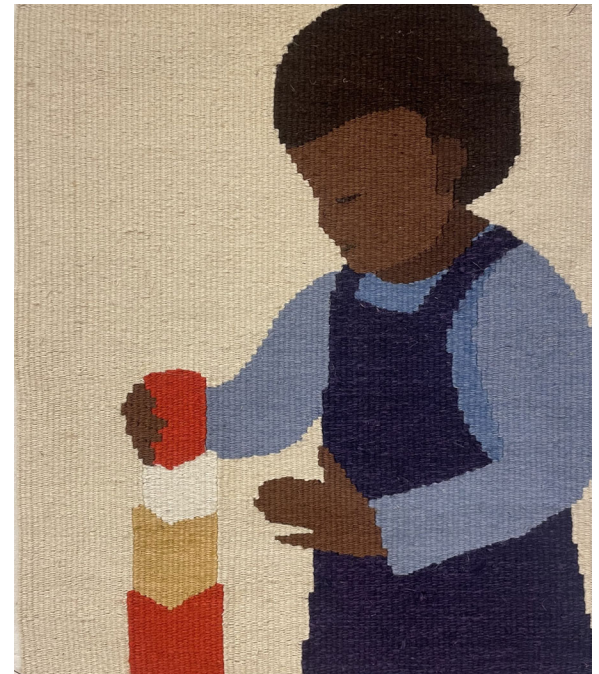
- Barnkonventionen och barnets rättigheter
- Barn
- Barn och asylprocessen
- Avslutande tankar

Barnkonvention – svensk lag sedan 2020

Artikel 39

- Konventionsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder för att främja fysisk och psykisk rehabilitering samt social återanpassning av ett barn som utsatts för någon form av vanvård, utnyttjande eller övergrepp; tortyr eller någon annan form av grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning; eller väpnade konflikter. Sådan rehabilitering och sådan återanpassning ska äga rum i en miljö som främjar barnets hälsa, självrespekt och värdighet.

Artikel 24

1. Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till bästa möjliga hälsa och tillgång till hälso- och sjukvård och rehabilitering. Konventionsstaterna ska sträva efter att säkerställa att inget barn berövas sin rätt att ha tillgång till sådan hälso- och sjukvård.

Alla barn som vistas i Sverige har
exakt samma rätt till vård.

Alla barn har rätt till utbildning.

(Barn med uppehållstillstånd och medborgarskap har skolplikt.)

Allmän kommentar nr 23

56. Konventionsstaterna uppmuntras att lägga tonvikten på en helhetssyn på rätten till hälsa. Deras nationella planer, policyer och strategier bör behandla de hälsorelaterade behoven hos barn som är migranter, och de utsatta situationer som de kan hamna i. Barn som är migranter bör ha tillgång till hälso- och sjukvård utan att behöva visa upp ett uppehållstillstånd eller en asylregistrering. Administrativa och ekonomiska hinder för tillgång till samhällstjänster bör tas bort, inklusive genom att alternativa sätt att styrka identitet och vistelseort godtas, till exempel vittnesmål. 31 **Kommittéerna uppmanar även konventionsstaterna att förbjuda att hälso- och sjukvårdsinrättningar lämnar uppgifter till migrationsmyndigheter, samt att förbjuda verkställande av migrationsbeslut på eller nära hälso- och sjukvårdsinrättningars område, eftersom detta i praktiken begränsar eller omintetgör rätten till hälsa för barn som är migranter och barn som fötts av föräldrar som är migranter i en irreguljär situation.**32 Det bör säkerställas att det i praktiken är vattentäta skott mellan dessa myndigheter, så att rätten till hälsa garanteras.

WMA Declaration of Ottawa on Child Health

- All children should be treated with dignity, tolerance and respect and be taught the same.
- All children have the right to the highest attainable standard of physical and mental health and wellbeing.
- Addressing the social determinants of health is essential to achieving equity in health and healthcare in children.
- **While children are generally regarded as the vulnerable groups, the most vulnerable groups of children include children with special needs, orphans, the homeless, refugees and asylum seekers, disabled, children from low-income homes and conflict zones. These groups require special consideration in all areas.**

[WMA – The World Medical Association – The World Medical Association](#)

Alla barn är barn

Lika och olika på samma gång, men med grundläggande behov

- Kärlek, omsorg, familj, anknytningsperson
- Mat, sömn, kläder, bostad, leksaker
- Sjukvård, tandvård, vaccinationer
- Lekkamrater, bästis, viktiga vuxna
- Leka, idrott, kultur, musik, högläsning, rita, bygga
- Motoriska utmaningar både inne och utomhus, natur
- Utbildning, en historia, bakgrund, känna tillhörighet
- Utvecklingspsykologiska faser och växa bra
- Trotsa, bråka, skrika, testa gränser, bli tröstad, intonad, uppmuntrad, skyddad, vaggad
- Nyfiken på livet

Vad kan det innebära för barnen?

- Fattigdom, bostadslöshet, trångboddhet
- Bor på avlägsna och inhängande områden – långt från skola och klasskamrater:
  - isolering, svårt med läxläsning, fritidsaktiviteter, mindre svenska, omges av många vuxna i stor utsatthet
- Helger och särskilt lov blir svåra.
- Begränsar möjlighet till egna relationer och identitetsutveckling. Inga födelsedagskalas
- Måste registrera sin närvaro hos polisen/boendet/MV.
  - tidskrävande, svårt att förstå meningen, tydligt att man själv och ens föräldrar betraktas annorlunda än andra

- Uppskjuten utvisning- upprepade återvändandesamtal
  - Omprövning – får aldrig stabilitet och trygghet
  - Familjeåterförening - mycket svårt för barnen att hantera längtan och oron, särskilt över tid.
  - Snäv syn på kärnfamilj – saknar anknytningspersoner, syskon
  - Förälder i förvar – svårt att kontakta, oförutsägbarhet, barnen tar på sig ansvar
  - Desperata föräldrar - hög stress, går under jorden, självmord, barnen känner skuld
  - Utvisning av delar eller hela familjen. Tonårsutvisningar
-
- Vi har fått flera remisser på grund av att barnet blivit utsatt för hatbrott och mobbning de senaste åren.

Rädda barnen

”Mellan Stolarna: Barn som har utsatts för våld och inte får hjälp att må bra igen – ett dubbelt svek”, (2022) Rädda barnen.

En systematisk orättvisa i hur professionella tänker kring och bedömer behoven hos de grupper som är underrepresenterade.

Barn med utländsk bakgrund på gruppnivå ges färre och sämre insatser inom den psykiatriska hälso- och sjukvården.

Rädda barnen - fortsättning

- Remissförfarande i flera steg är en risk
- Extra svårt för barn och familjer att berätta och sedan slussas vidare
- Ekonomiskt svårt att nå vården
- Vem kan passa syskon?
- Rädda för straffavgifter

”Ju fler dörrar ett barn behöver ta sig igenom för att komma till slutmålet – desto större risk att vi tappar barnet längs vägen. Motivation och tro på att det finns hjälp att få är dyrbara ting som vi behöver värna om att bibehålla hos barnet och familjen.”

Behövs bland annat

- Högre grad av omhändertagande i kombination med specifik kunskap
- Kort väg till behandling, inte berätta och slussas vidare
- Ekonomiska och praktiska lösningar
- Professionella gör sig extra tillgängliga

Dåliga erfarenheter av bemötande

- Ha goda skäl att vara misstänksam utifrån tidigare erfarenheter
- Vi ser att vårdpersonal ibland inte undersöker somatik utan förklarar allt som stress och psykosociala svårigheter.
- Vi ser att viktig information ibland inte nått patienterna eftersom deras livssituation ibland gör dem svårare att nå.

Visst det kan bli lite omständligare – men sjukvård är en mänsklig rättighet

- I väntrummet, kassan
- Upprättande av journaler – ibland flera olika
- Tolk kan behövas
- Recept kan bara skickas till ett apotek
- Ej fasta adresser
- Saknar bank id
- Svårt att använda digitala verktyg
- Kan vara analfabet
- Trauma kan ge ptsd som påverkar tex tillit, minne, svårt att ta hand om sig
- Rädsla

Kom ihåg vår ryggrad:

- Barnkonventionen
- Deklarationen om de mänskliga rättigheterna
- Patientlagen
- Yrkesetiska principer
- Lissabondeklarationen om patientens rättigheter + Ottawadeklaration om barns hälsa

“Physicians and other persons or bodies involved in the provision of health care have a joint responsibility to recognize and uphold these rights. Whenever legislation, government action or any other administration or institution denies patients these rights, physicians should pursue appropriate means to assure or to restore them.”

WMA declaration of Lisbon on the rights of the patient, 2005

Papperslösa

- Prata om det neutralt, som om det är vanligt – inget konstigt
- Tänk på att ekonomin är begränsad – helt beroende av välvilja
- Rädsla påverkar och kan göra att personen verkar märklig

- Säg gärna vad du kan hjälpa till med och vad du inte kan.
- ex jag kan inte hjälpa dig med att hitta en bostad för din familj men jag kan hjälpa er att komma i kontakt med kurator, frivillig organisation etc

- Utgå ifrån att personen fattat ett genomtänkt och klokt beslut vad som är bäst för den. Vi vet minst.

Reaktioner på svåra och hotande omständigheter är inte en sjukdom i människan MEN behöver omhändertas av sjukvården.

Hur vi blir emottagna och det stöd vi får är viktigt för om vi utvecklar psykisk ohälsa eller ej!

(Stöd till ensamkommande barn och unga – effekter, erfarenheter och upplevelser Systematisk litteraturoversikt och etiska och samhällsliga aspekter. SBU 2018)

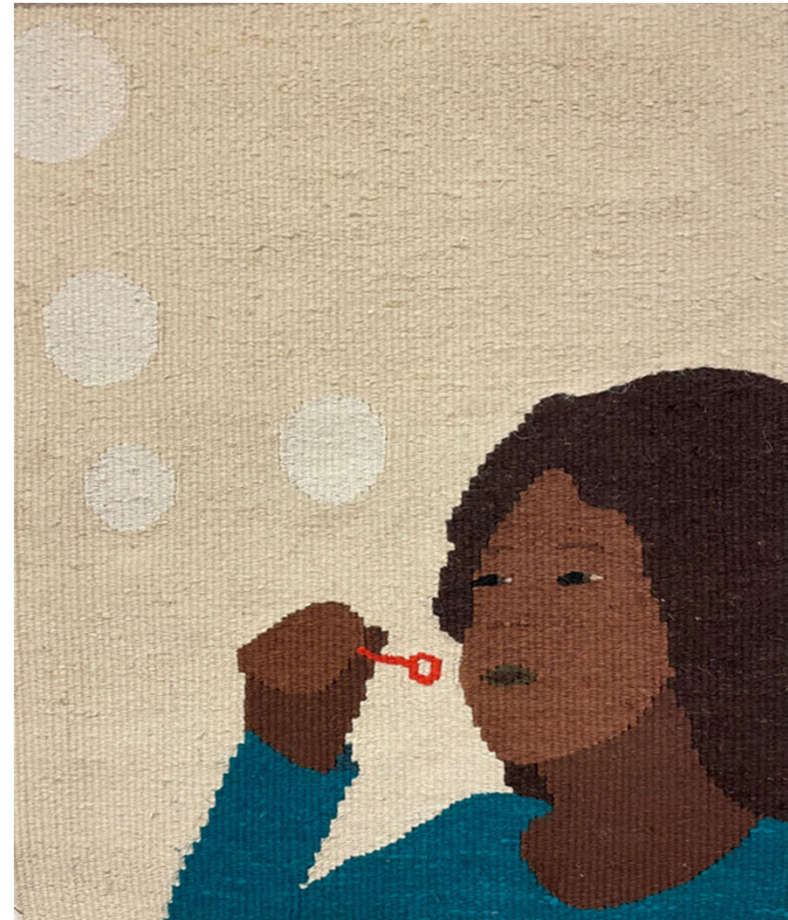

- Tänk alltid först att det är ett barn som alla andra barn.
- Men respektera barnets svårigheter.

Skapa trygghet

- Nästan alltid en vuxen person som skadat barnet.
- Skillnad mellan upplevd trygghet och det vi menar är tryggt.
- Allt kan uppfattas som skrämmande!
- Allians kommer ta tid men är en grundförutsättning för läkning. Var därför oändligt snäll och omtänksam. Gärna på en konkret nivå.

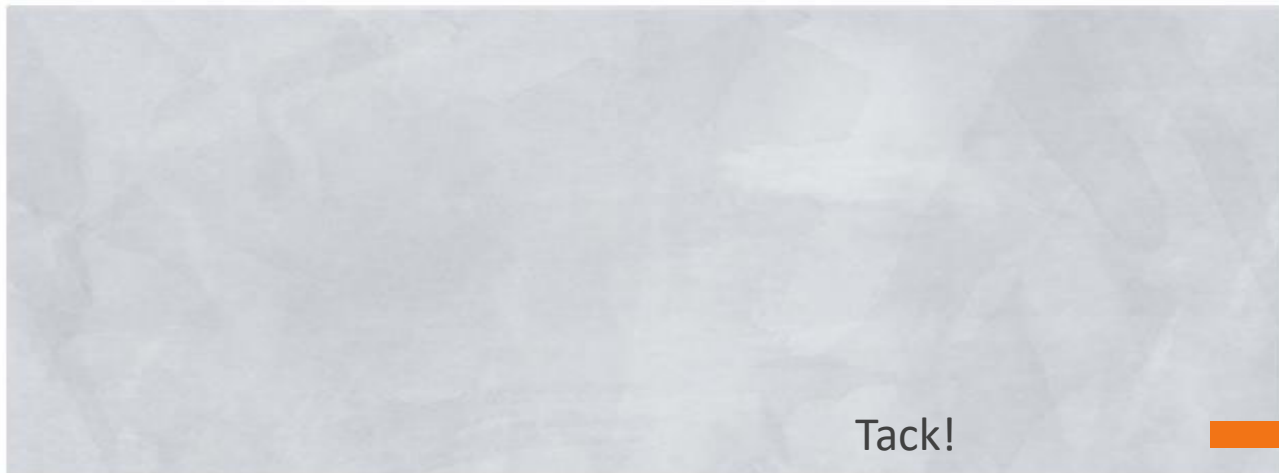
Kontaktuppgifter: 0700-20 60 26

- [Flyktingbarnmottagning - Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen](#)
- [Remissmall Flyktingbarnmottagning](#)

© UNHCR/M.Maguire

Tack!

Flyktingbarnmottagning Göteborg

© UNHCR

© UNHCR / B. Szandelszky

© UNHCR / F. Noy

© UNHCR

© UNHCR

© UNHCR / D. Lom

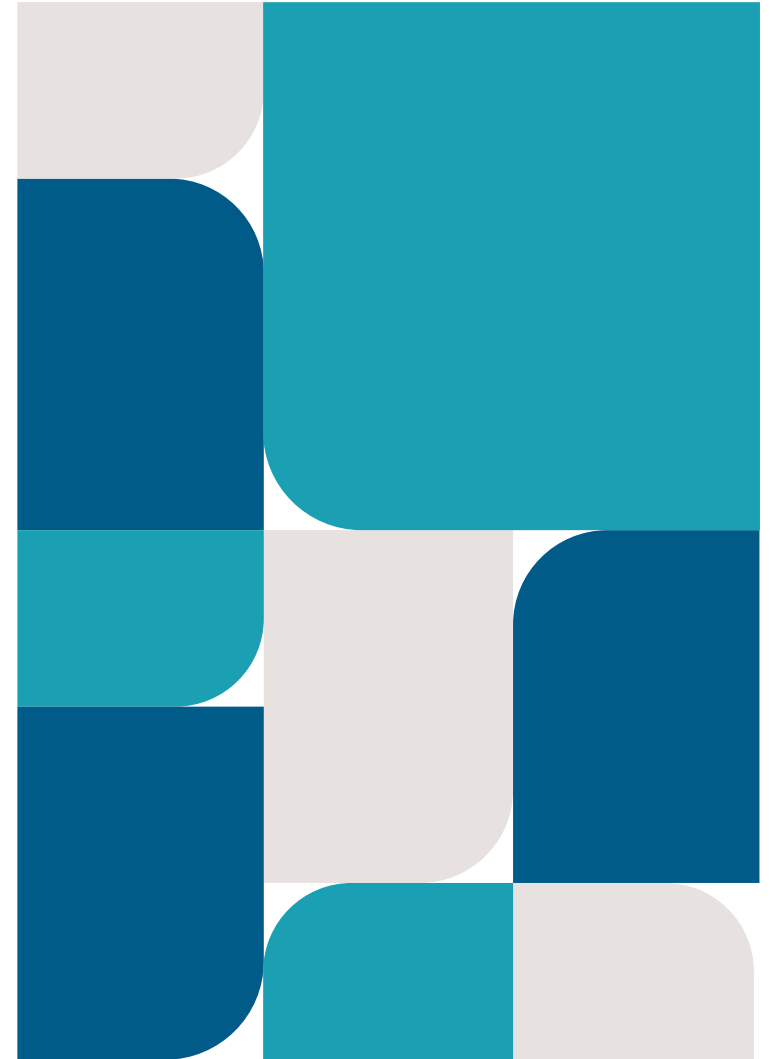

© UNHCR / B. Szandelszky

Sekretess inom hälso- och sjukvård

Föreläsning under "En eftermiddag om
vård för utsatta grupper"

Sjukhusjurist Anna Hofling Johansson

Hälso- och sjukvårdssekretess - en stark sekretess

- Huvudregeln – sekretess gäller om enskilds hälsotillstånd och andra personliga förhållanden.
- Undantag - om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller närstående lider men.
  - Personliga förhållanden är allt från psykisk ohälsa till adress och ekonomi
  - En prövning måste göra i det enskilda fallet

Menprövning (vad betyder "men"?)

- Känsla att bli utsatt för andras "ringaktning" eller av kränkning
  - "Skvaller"
  - Allmänt obehag att nån annan tar del av uppgifter om din hälsa
  - Ekonomisk förlust
  - Åtal för brott eller annat myndighetsingripande
- **Dvs: Att man på nåt sätt drabbas negativt**

Ingen generell sekretessbrytande grund gentemot andra myndigheter!

- Specifika sekretessbrytande bestämmelser som gäller i olika situationer med olika kriterier och omfattning.
- Trots konstaterade behov av mer information från hälso- och sjukvården till andra myndigheter har lagstiftaren valt att behålla ett högt sekretesskydd.
- Nya mer generella sekretessbrytande regler omfattar **INTE** hälso- och sjukvården
  - Dock bl.a. vissa statliga myndigheter och socialtjänst.

Ny sekretessbrytande regel omfattar inte hälso- och sjukvården

Den 1 december 2025 infördes en ny sekretessbrytande regel i offentlighets- och sekretesslagen (OSL) som gör det möjligt för vissa myndigheter att dela sekretessbelagd information, bland annat i brottsförebyggande syfte.

Polisen har större möjligheter att utbyta information än tidigare. Den nya regleringen avser främst informationsutbyte mellan myndigheter för att förhindra att barn och unga rekryteras till kriminella miljöer.

Information som omfattas av hälso- och sjukvårdssekretess enligt OSL 25 kapitel är **undantagen** den nya regeln. Det innebär att hälso- och sjukvården inte får lämna ut information om patienter och närstående enligt den nya bestämmelsen.

Uppgiftsskyldighet till vissa myndigheter

På begäran lämna ut uppgift till dessa myndigheter om att viss person **befinner sig** på sjukvårdsinrättningen **när frågan ställs**.

Även om patienten motsatt sig uppgiftsutlämnande

- Identifikation
- Motringning

- Gammal bestämmelse
- Observera - Migrationsverket omfattas inte

Uppgifter till Migrationsverket

- Huvudregeln är att sekretess gäller gentemot Migrationsverket såvida inte patienten har samtyckt till utlämnande. Det gäller såväl vid utlämnande av journal som vid intygsskrivning.
- Skyldighet för verksamhetschef enligt 11 kap 5 § utlänningslagen att meddela Migrationsverket om FÖRVARSTAGEN utlänning önskar lämna eller har lämnat sjukhuset.

Sekretessbrytande grunder mot polis och åklagare

– exempel

- Att vara "papperslös" är i sig inget brott enligt BrB.
  - Straffbestämmelser i utlänningslagen (20 kap. 1 §)
- Anmäla/avslöja brott som är **förestående/pågående**
  - Gäller vissa allvarliga brott
  - SKYLDIGHET
- Misstänkt begånget brott mot **unga** (möjlighet)
  - 3, 4 och 6 kap. BrB samt könsstympning av kvinnor

Forts., sekretessbrytande grunder mot polis och åklagare

- Misstanke om begånget brott i övrigt (möjlighet)
  - **Lägst** sex månaders fängelse i straffskalan
- Misstanke om försök till brott (möjlighet)
  - **Lägst** ett års fängelse i straffskalan för brottet
  - Försök måste i sig vara kriminaliserat
- På **begäran** från Polis/åklagare blir möjligheten en skyldighet att lämna ut information

Att "själv" anmäla misstänkta begånget brott

- Det är bara vad gäller barn som far illa som hälso- och sjukvårdspersonal har SKYLDIGHET att anmäla till **socialtjänsten** (orosanmälan).
- Med stöd av de sekretessbrytande reglerna KAN hälso- och sjukvårdspersonal anmäla till Polisen att någon utsatts för ett misstänkt brott.
- Det finns ingen juridisk anmälningsplikt.

Lämna ut kontaktuppgifter till brottsbekämpande myndigheter

- Ny lag 1 april 2025
- Uppgiftsskyldighet – på begäran!
- Kontaktuppgifter – inga uppgifter om hälsotillstånd etc.
  - Ex.vis. bostadsadress, telefonnummer, e-post, ombud/ företrädare, eller jämförbar uppgift.
  - om uppgifterna behövs i den brottsbekämpande verksamheten
- Undantag vid "synnerliga skäl"
- Används bestämmelsen?

Länkar till rutiner m.m.

- [Sekretess inom hälso- och sjukvården](#) (SU-rutin)
- [Offentlighet och sekretess inom hälso- och sjukvården - exempel på när uppgifter kan lämnas ut](#) (regionalt stödmaterial)
- [Orosanmälan för barn](#) (SU-rutin)
- [Uppgiftslämnande till polisen för att förhindra allvarligt våld.pdf](#) (regional rutin)
- [RS 2023-00863 Vittne i rättegång](#) (regionalt stödmaterial)

Inbjudan till

En eftermiddag om vård för utsatta grupper

NÄR: 14 september 2026, klockan 13.00 – 15:30
VAR: R-aulan, Mölndal sjukhus

Välkommen till en eftermiddag med fokus på vård till asylsökande, papperslösa, utsatta EU-medborgare med flera.

Program:

- Inledning av Etiskt forum
- Röda Korsets vårdförmedling i Göteborg
- Räddningsmissionen
- Kunskapscentrum för jämlik vård
- Flyktingbarmottagningen
- Sjukhusjurist Anna Hoffling Johansson

Anmälan görs i [Regionkalendern \(länk\)](#)

Arrangör: Etiskt forum

[En eftermiddag om vård för utsatta grupper - Regionkalendern](#)

Vård för utsatta grupper

